

LOKALE FAGPLANER

Frøya kulturskole

*- Et sted du kan være som ingen andre,
eller som alle andre
(Gutt 18 år)*

*- Hjertet sier at det er gøy.
Det dunker og har det gøy
(Gutt 5 år)*

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
INNLEDNING	2
Rammer	2
KJENNETEGN VED FRØYA KULTURSKOLES UNDERVISNING	3
Læringsprosesser	3
Motivasjon	3
Hjemmearbeid og hjem-skole-samarbeid	4
FAGPLANER	5
FAGPLAN KUL LEIK OG KUL VERKSTED	5
FAGPLAN DRAMA OG TEATER	6
FAGPLAN VISUELL KUNST	7
FAGPLAN KREATIV MUSIKK- OG LYDPRODUKSJON	8
FAGPLAN DANS	9
FAGPLANER MUSIKK	10
Målsetninger	10
Samspill	10
FAGPLAN SANG	11
FAGPLAN PIANO	12
FAGPLAN GITAR – UKULELE – ELBASS – KONTRABASS	13
FAGPLAN MESSINGINSTRUMENTER: Kornett, trompet, althorn, baryton, trombone, tuba	14
FAGPLAN TROMMER	15
FAGPLAN FIOLIN	16

INNLEDNING

Kulturskolene i Norge har to oppdrag: drive kulturskoleundervisning og være en samskapende aktør i lokalsamfunnet.

I opplæringslovens §26 1-2: Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet. Kulturskolen skal leggje til rette for at elevane får delta i ulike aktivitetar der dei får lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk, i eit trygt og godt skolemiljø.

For å konkretisere det loven sier, har Kulturskolerådet laget en nasjonal rammeplan som kommunestyret i Frøya kommune har bestemt at Frøya kulturskole skal styres etter. Rammeplanen tilpasses hver kulturskole gjennom lokale fagplaner. Frøya kulturskoles lokale fagplaner er skrevet av alle ansatte ved kulturskolen. Målet er at elever og foresatte får vite mer om hva kulturskolen jobber ut ifra og hvordan kulturskolen jobber.

I tillegg til rammeplanen, styres Frøya kulturskole etter samfunnsplanen, kulturplanen og utviklingsplanen for oppvekst i Frøya kommune.

Kunst og kultur er viktig for livskvaliteten til alle mennesker. Ut fra dette verdisynet, kan Frøya kulturskole tilby kulturell kompetanse til ulike grupper i samfunnet gjennom for eksempel samarbeid rundt språkopplæring i barnehager og skoler, samarbeid med Livsglede for eldre og dirigenttjenester.

Rammer

Frøya kulturskole er organisert slik at den tilhører oppvekstsektoren i Frøya kommune. Virksomhetslederen tar seg av det meste av administrasjon og ledelse. Denne stillingen inneholder ikke undervisning. De øvrige stillingene er undervisningsstillinger, besatt av utdannede lærere.

Det meste av den individuelle undervisningen foregår i skoletida, noe som er godkjent av kommunestyret. En individuell time varer i 30 minutter/uke. Gruppeundervisningen foregår etter skoletid. Disse har ulike lengde, tilpasset elevenes alder og innholdet i undervisningen. Kulturskolen følger grunnskolens skolerute.

KJENNETEGN VED FRØYA KULTURSKOLES UNDERVISNING

Undervisningen har som mål å ivareta elevenes skaperglede og mestringsfølelse, bevare og videreutvikle elevenes egen skaperkraft og evne til å reflektere, utøve, formidle, skape, oppleve, sanse og lytte.

Læringsprosesser

Alle mennesker har evne til å lære. Lærerens rolle er å hjelpe eleven til å ta i bruk sine egne evner. Frøya kulturskole tilbyr undervisning i de fleste fag både på et grunnleggende nivå, et breddenivå og et spesialiseringsnivå. Kulturskolen vil først gi elevene mulighet til å oppdage de kunstneriske uttryksmidlene. Deretter vil skolen gi dem muligheten til å mestre disse virkemidlene godt nok til å ta dem i bruk. Sist, men ikke minst, vil kulturskolen gjøre det mulig for sine elever å bruke tilegnede ferdigheter til egen skapende virksomhet. Skolen ønsker å gi elevene varig kunnskap og en positiv personlig utvikling gjennom opplevelser og innsikt.

Metodikken går ut fra både egenlæring og opplæring sammen med læreren.

Alle typer læring er i bruk: auditiv (lytt), kognitiv (tenk og oppfatt), motorisk (se og kjenn) og improvisasjon (avtal, prøv og kjenn).

En læringsprosess kan deles i tre deler: planlegge, utføre og reflektere. Ofte vil unge barn arbeide mest i utføringsdelen når de begynner med læring. Når man skal utvikle elevens kreativitet er det imidlertid viktig å trene barnet i alle tre faser av læringsprosessen.

Kulturskolen tilpasser prosessen til elevens forutsetninger, deres nivå og de interessene de selv har.

Elevene har ulike forutsetninger, og de har forskjellige måter de gir uttrykk for sine kunstneriske gleder på. Noen utvikler seg fort, mens andre har stor glede av å få til ting som det tar dem lang tid å lære. Det er viktig å bli kjent med eleven og finne de gode løsninger for akkurat den eleven.

Kulturskolen skal uansett være en arena for alle. Mestring er en viktig drivkraft i alles liv. I

kulturskolen skal elevenes læring gi mestringsglede og trivsel.

Motivasjon

Å lære seg et kunstnerisk fag er både enkelt og vanskelig. Det er en aktivitet som kan gi umiddelbar glede, og det kan kreve stor arbeidsinnsats og mye tålmodighet. Motivasjon er i så måte viktig. I tillegg til ønsket om å lære, oppleve og utvikle seg, handler dette om trivsel og god kjemi. Det sosiale er et viktig grunnlag for at undervisningen skal fungere. Svikter dette kan eleven slutte, og den faglige prosessen stopper opp.

Medvirkning

Underveis i undervisningen vil det hele tiden foregå en dialog mellom lærer og elev om hvordan undervisningsopplegget fungerer. Det skal alltid oppleves trygt for eleven å si ifra til læreren dersom noe er vanskelig å forstå eller noe går for fort. Læreren skal hele tiden være opptatt av å ta elevens perspektiv og tilpasse undervisningen deretter. Læreren vil samtidig forvente at elevene er mentalt til stede i timene og viser en interesse for å utvikle seg i faget. Det er når dette samspillet fungerer godt at læringen skjer.

Hjemmearbeid og hjem-skole-samarbeid

Fremgang er avhengig av øving. For å oppleve mestring er det viktig at eleven innarbeider gode øvingsrutiner fra første dag. Dette vil øke mestringsfølelsen og bidra til at den enkelte vil synes det er kjekt på timene. Etter hvert som eleven øker nivået på faget, må også øvingsmengden økes for å fortsette utviklingen. Læreren vil hjelpe eleven med å legge opp øvingsrutiner som er tilpasset det enkelte fag.

For at elevene skal trives i kulturskolen, er skolen avhengig av et godt samarbeid med foreldre og foresatte. For flere elever i Frøya kulturskole foregår undervisningen i skoletida, og dermed kan tilbudet bli mer usynlig for hjemmet. Det er desto mer viktig at foresatte følger opp kulturskoleundervisningen ved å etterspørre hvordan barnet har det i kulturskolen og hvordan motivasjonen for faget er. Ved å støtte elevene i sin utvikling, kan foresatte bidra til å få dem over ei kneik når det oppleves tungt. Det handler også om å innarbeide gode øvingsrutiner hjemme. Kulturskolen ønsker en jevnlig dialog med hjemmet, og vil i tillegg gjennomføre årlige foreldremøter og utviklingssamtaler mellom lærer, elev og foresatte.

Det forventes at foresatte legger til rette for at elevene skal kunne delta på kulturskolens aktiviteter, både på undervisning og forestillinger.

Skolen har ingen eksamen eller prøver som avgjør om elever får fortsette på kulturskolen, men skolen forventer at den enkelte elev følger opp undervisningen og er forberedt til timene.

FAGPLANER

FAGPLAN KUL LEIK OG KUL VERKSTED

Beskrivelse av tilbudet og organiseringen

Kul leik og Kul verksted er for mange det første møte med kulturskolen og er det etablerte nybegynnertilbudet. Dette skal være med på å danne grunnlag for en god og trygg start der det lekende samspillet skal være rammen for alle undervisningstimene for eleven. Det skal skape musikkglede og nysgjerrighet. Kul leik er for elever i 1.trinn. Kul verksted er for elever i 2.trinn, og er en videreføring av Kul leik. I løpet av våren i Kul verksted presenteres elevene for de fagene de kan velge fra 3.trinn. Hver vår arrangeres *Ferske fjes* der foresatte får se noe av det elevene har jobbet med i løpet av året. I løpet av året er det en foreldresamling, som er en blanding av konsert og foreldremøte, der hovedmålet er å gjøre foreldre mer kjent med hvordan undervisningen er lagt opp og hva tilbudet inneholder.

Beskrivelse av undervisningen

Det sitter i kroppen! Musikk og motorikk henger tett sammen. For å kunne utføre en rytme på et instrument, må man først ha rytme og puls godt forankret i kroppen. Derfor jobber vi med grovmotoriske bevegelser gjennom sang, dans og bevegelse til musikk. Også andre musikkelementer som tempo, melodi, dynamikk, harmoni og form blir mer forståelig om det læres gjennom musikk og bevegelse. Eksempel: elevene går rundt i rommet og klapper i takt med noteverdier, puls og rytmer på ulike måter og i varierende tempo, før de spiller det på instrumenter.

Det arbeides med å øve på konsentrasjon, være i fokus, vente på tur og utforske musikalske opplevelser. I timene skal eleven bli sett, bli bekreftet, få medvirke og kjenne på mestring som gir grunnlag for motivasjon og læring.

Det lekende barnet. Barnet lærer hovedsakelig gjennom lek og imitasjon. Barnet er en mester på å prøve ut nye ting. Med utgangspunkt i sang, bevegelse og spill legges det opp til skapende aktiviteter, musikalsk eksperimentering og undring. Det jobbes med å utvikle, bearbeide og strukturere musikalske ideer, for deretter å sette dem sammen til en helhet.

Eksempel: Når elevene lytter til klassiske verk som Dovregubbens hall av Edvard Grieg, får de bli med inn i dette stykket via fortellinger om troll, leke at de er troll, og lytte til musikken som starter svakt og ender sterkt. Gjennom dette lærer barna de musikalske uttrykkene som *piano* for svakt og *forte* for sterkt. De lytter til tempoet som øker i løpet av stykket gjennom bevegelse, og teller hvor mange ganger det melodiske temaet gjentar seg gjennom tegneserie og tegneark. De blir kjent med navnene på instrumentene, de lærer noteverdiene på temaet, spiller dem og beveger seg etter dette rytmebilde. De lager enkle samspill med rytmeinstrumentene og dikter vers etter toner fra Dovregubbens hall.

FAGPLAN DRAMA OG TEATER

Beskrivelse av faget

Alle elevene blir først kjent med verktøyet sitt, gjennom dramaleik, teatersport og øvelser, som metoder å uttrykke seg på. Gjennom leik jobber de mye med utprøving og utforsking. Etter hvert som elevene utvikler sin forståelse for faget, går man bevisst mer i dybden. Samtidig får elevene ansvar for å velge en retning, et prosjekt, et tema, som passer til gruppens sammensetning og dynamikk. Elevene får da delta i dramapedagogiske prosesser, arbeide med roller og teaterproduksjon. Gjennom teaterfaglige arbeids- og uttrykksformer skal elevene utvikle kompetanse i å skape, utøve, formidle, oppleve og reflektere. Undervisningen tilpasses den enkelte elev og elevgruppas progresjon, deres tekniske nivå og alder.

Beskrivelse av undervisningen

Dramatisering: Elevene får innføring i teaterteknikker som rollespill, improvisasjon, figurteater, tekstsaking og manusarbeid. De lærer å forholde seg til rekvisitter, kostymer og scenografi.

Kroppsbevissthet og stemmebruk: Gjennom koreografi og dans opparbeider elevene økt kroppsbevissthet og utvikler forståelse for bruk av kroppen i forhold til rom, tid, kraft og dynamikk. De lærer å bli bevisst på samspillet mellom egen og andres kropp og stemme. Gjennom å øve stemmeteknikk lærer elevene å bruke stemmen på forskjellige måter.

Teori og teaterhistorie: Elevene skal få kjennskap til teori- og teaterhistorie gjennom arbeid med ulike sjangre som en integrert del av faget.

Sjangerforståelse: Eleven skal få kunnskap om teater i et kunstnerisk, sosialt, historisk og kulturelt perspektiv gjennom å møte ulike sjangre. Undervisningen kan inneholde arbeid med blant annet ferdig manus, improvisasjon, dramaturgi, komposisjon av tekst, monologarbeid, fortellerteater, figurteater og musikal.

Sceneproduksjon: Det arbeides med alt fra små til store fremvisninger, som små visninger for foreldre og venner i undervisningslokalet, til full teaterproduksjon for publikum. Teaterlevnene samarbeider også med elever innen musikk, dans og visuell kunst i kulturskoleforestillinger. Elevene får innblikk i en rekke arbeidsoppgaver som skal utføres før en kommer til selve forestillingen.

Samspill og sosiale arbeidsprosesser: Teater er både en veldig privat og en sosial kunstform. Elevene skal arbeide i ulike relasjoner og grupper. De skal også arbeide med spilleregler og gruppedynamikk, og trene på å sanse og lytte til de andre i gruppa. Slik øves elevene i å gi trygghet og ta ansvar for både seg selv og medelevene.

Øving, selvstendig arbeid, selvdisiplin: Elevene får instruksjon i å opparbeide gode forberedelsesrutiner, bli kjent med lærerens forventning til hjemmearbeid, og de lærer seg rutiner og arbeidsmetoder for selvstendig arbeid. De lærer å vise respekt for normer og verdier i teaterfaget: være forberedt, positiv og motivert i undervisningen, vise god arbeidskultur og selvdisiplin som fremkaller og påvirker et godt samarbeid mellom deltakere.

FAGPLAN VISUELL KUNST

Beskrivelse av faget

Faget kan inneholde mange ulike kunstuttrykk, for eksempel tegning, grafikk, maleri, redesign, gjenbruk, skulptur og animasjon. Elevene skal få kjennskap til ulike materialer og ulike digitale verktøy som benyttes i visuell kunst.

Gjennom undervisningen skal elevene få utvikle kompetanse i å sanse, skape, reflektere og formidle. I bunnen av alt ligger fokuset på utprøving; elevene skal på leit etter sin egen uttrykksmåte og samtidig få innsyn i ulike former for visuelle kunstuttrykk. Læringsmålene inngår i en plan tilpasset den enkelte elev og elevgruppens progresjon, tekniske nivå og alder.

Beskrivelse av undervisningen

Skapende prosesser, fra idé til produkt: Gjennom deltakelse i skapende prosesser, fra idé til produkt, får elevene være selvstendige, skapende mennesker, og utvikle eget uttrykk og kreativitet. Samtidig øver vi på grundighet og tålmodighet, og oppmuntrer elevene til å utvikle sin kritiske sans, og reflektere over eget arbeid for å frigjøre egen skaperkraft og fantasi.

Øving og selvstendig arbeid: Elevene lærer å reflektere over egen læring og utvikling. For å lære grundighet må elevene øve på, og forstå basisferdighetenes teknikk og metoder gjennom oppgaver som stimulerer observasjon og fantasi. I dialog med læreren lærer elevene å vurdere og reflektere over eget arbeid. Mye av jobbingen går også ut på å styrke troen på egne evner og trekke frem positivitet inn i vurderingsprosessene.

Kollektive arbeidsprosesser: Elevene lærer å dele erfaringer med hverandre, presentere eget arbeid, og ta imot tilbakemeldinger fra lærer og medelever, både i selvstendig arbeid og i fellesoppgaver. Tverrfaglige prosjekter vil også bli en del av undervisningen, ved for eksempel et større kulturskolearrangement, sammen med elever fra musikk, dans og drama og teater.

Kunsthistorie og sjangerforståelse

Kunsthistorien er en naturlig referanse i alle prosjekter. Vi bruker ulike nettsider og apper for å jobbe med de forskjellige stilartene og epokene. Interaktiv jobbing kan hjelpe med å få temaet kunsthistorie til å bli mer aktuelt og dra det inn i nåtiden.

Formidling og utstillinger: Å formidle for andre er en viktig del av kunstnerisk virksomhet. Vi legger vekt på at alle elever får delta i å skape små og store utstillinger, og vise arbeidene sine for medelever, foreldre og for det generelle publikum.

FAGPLAN KREATIV MUSIKK- OG LYDPRODUKSJON

Beskrivelse av faget

Faget har som mål å lære eleven å bruke et lydstudio til å utvikle sine kreative evner. Det er hovedsakelig to områder det jobbes med i undervisningen. Det første området er å lære å bruke teknologien. Hvordan brukes dataprogrammene, hvordan brukes mikrofoner og hvilke begrep trenger en å kunne. Det andre området er å lære å planlegge et prosjekt, utføringen og ikke minst reflektere over arbeidet som er gjort, for så å planlegge videre handling.

Et lydstudio kan både brukes til å produsere musikk og til å gjøre musikkopptak. Elevene kan velge å spille alt selv, men de oppfordres også til å inkludere andre elever i sitt arbeid, for eksempel sangere og musikere. En kan også fokusere mer på rollen som lydtekniker i forbindelse med ulike sceneopptredener.

I lydstudioet kan man også lage lydspor eller bakgrunnslyder som for eksempel kan brukes i forestillinger og filmer. En kan også ta opptak av lesing av manus og andre tekster, for eksempel til et hørespill. I slike sammenhenger legger kulturskolen opp til samarbeid med elever på visuell kunst og drama og teater.

Beskrivelse av undervisningen

Elevene kommer med veldig ulik erfaringsbakgrunn. Noen har ingen instrumenterfaring fra tidligere og søker faget ut fra interessen for å bruke data og studio. Andre kommer fra kulturskolens elevmasse i musikk. De bringer gjerne inn noe erfaring fra sine instrumenter og fra komponering og arrangering.

Elevene oppfordres til komme med sine egne ideer. Lærerens oppgave er å gi elevene verktøy de kan bruke i sin kreative utvikling. I tillegg til de datatekniske verktøy, kan verktøykassen bestå av for eksempel improvisasjon, harmonilære, rytmelære, verkanalyse og temautvikling. En viktig rolle for læreren er å stimulere til refleksjon. Kreativitet består av å utvikle nye ideer basert på tidligere erfaring. Det er viktig å vise eleven at det har stor verdi å prøve ut ideer og om nødvendig forkaste de og prøve nye, eventuelt beholde ideer og utvikle dem videre.

Tilnærming til undervisningsopplegget vil tilpasses den enkelte elev basert på dennes ståsted og interesse. For noen elever vil det være naturlig å starte med den kreative prosessen. For andre elever vil det være naturlig å starte med opplæring i dataprogrammet og bruke de tekniske hjelpemidlene. Undervisningen er basert på å utvikle erfaringene gjennom en prosess. Målet med undervisningsopplegget vil være at over tid skal eleven utvikle sin kreativitet og bruke teknologien som et verktøy i så måte.

FAGPLAN DANS

Beskrivelse av faget

Danseundervisningen på kulturskolen er ikke delt i forskjellige sjangre. Det tekniske grunnlaget i undervisningen bygger på de sceniske dansesjangerne jazzdans, ballett og samtidsdans, samt noe innflytelse fra urbane og sosiale dansestiler. Ettersom undervisningen henter elementer fra ulike dansesjangre får eleven øve på rytme, musikkforståelse, dynamikk og bevegelseskvaliteter via forskjellige inngangsvinkler. I danseundervisningen får eleven både erfaring med å lære koreografier, men også å utforske egne bevegelser og delta i kreative prosesser sammen med andre. Det legges opp til refleksjonssamtaler, som tilpasses elevenes alder og forståelse, for å fremme selvstendighet og en dypere forståelse for faget.

Beskrivelse av undervisningen

Danseglede, mestring og trivsel skal være i sentrum av alle dansetimer på kulturskolen. Læring skal være gøy, og et godt læringsmiljø er det beste grunnlaget for å utvikle seg og jobbe med de ulike målene for undervisningen. Dansetimen består av en god oppvarming, styrke- og bevegelsestrening, diverse danseøvelser, samt kreative oppgaver og koreografi. Undervisningen baserer seg på noen hovedelementer, som beskrives nærmere under. Disse elementene er alltid til stede, men jobbes med på ulike måter for å tilpasse elevenes alder og nivå.

Å utøve: I dans er kroppen instrumentet. Det er derfor viktig at eleven får god kunnskap om og erfaring i å lytte til kroppen, og lære hvordan bruke den på en hensiktsmessig måte for å utvikle god teknikk. Å utøve handler blant annet om å øve på ulike bevegelseskvaliteter, trene opp god teknikk, koordinasjon og musikkforståelse.

Å formidle: Dans har et kommunikasjonsaspekt, både innenfor sosiale og sceniske dansetradisjoner. Kulturskolen fokuserer på de sceniske dansesjangerne. Gjennom undervisningen skal eleven få erfaring med å formidle dans til andre, både medelever i undervisningssituasjoner og annet publikum i forestillingssituasjoner.

Å skape: Elevene skal få mulighet til å utforske sitt eget bevegelsesspråk. Gjennom undervisningen skal elevene få erfaring med å utvikle egne bevegelser, ta del i kreative prosesser og tilegne seg grunnleggende kunnskap om koreografiske virkemidler og verktøy.

Å reflektere: Det skal være plass til nysgjerrighet og spørsmål i danseundervisningen. Gjennom samtaler og diskusjoner får eleven en dypere forståelse for faget. Dette kan for eksempel være å reflektere over hva som er «god teknikk» for kroppen sin eller å lære om hvordan ulike dansesjangere har oppstått og påvirket hverandre. Eleven skal også få støtte i å reflektere om sin egen læringsprosess og være med å sette mål.

Å samhandle: Danseundervisningen foregår i grupper. Godt miljø og god samhandling mellom elev-lærer og elev-elev er derfor vesentlig for læringen. Eleven skal samhandle med medelever blant annet gjennom oppgaver og øvelser i undervisningen, samarbeid i kreative prosesser og ved innlæring av materiale og koreografi.

FAGPLANER MUSIKK

Nedenfor presenteres alle musikkfagene Frøya kulturskole tilbyr.

Målsetninger

Vi kan knytte målene til fem aspekter ved musikkundervisning. Flere av disse henger tett sammen:

- Oppleve musikkglede, mestring og musikkens kraft til å bevege oss mennesker.
- Innlæring av ferdigheter knyttet til det å beherske et instrument.
- Musikk som et språk, noe vi kommuniserer med. Det å lære seg dette «språket», bruke det og uttrykke seg gjennom det.
- Kreativitet, nyskaping – det å utvikle evnen til å være kreativ, nyskapende.
- Sosial dimensjon – å gjøre noe sammen. Sosiale ferdigheter, fellesskapsopplevelser.

Samspill

I Frøya kulturskole vektlegges samspill; det å lage musikk sammen med noen. Å spille eller synge sammen med andre gir mennesker muligheten til å utvikle verdifulle sosiale bånd. Det tilfører musikken en dimensjon man ikke får ved bare å møte læreren og spille eller synge for seg selv.

I kulturskolen brukes samspill i mange varianter. Kulturskolen har fra tid til annen store prosjekter der størsteparten av elevmassen deltar. Her foregår samspillet på tvers av fag, inkludert drama, dans og visuell kunst. Kulturskolen har også faste fag der samspill har et sentralt rolle. I skolekorpsset ledes samspillet av en dirigent. I bandundervisning utfordres elevene til å være selvstyrte, veiledet av læreren. I den individuelle undervisningen vil en eller flere lærere samle flere elever i samspillsituasjoner i små prosjekter og opptredener med jevne mellomrom. Å være nødt til å innordne seg i samspill med andre og å lære og forstå samspillet regler, er en viktig lærdom for alle musikkutøvere.

I fortsettelsen presenteres fagplaner i de ulike instrumentene innen musikk.

FAGPLAN SANG

Sang har en sentral plass i alle samfunn. Sang brukes av alle mennesker gjennom livet, ved høytider og i seremonier, for å roe ned barn som skal sove eller for å få en flokk mennesker til å arbeide i takt. Sang er viktig for fellesskap, kulturarv, identitet, og er en kilde til læring. Forskning viser at ved å synge blir mennesker mindre stresset, immunforsvaret styrkes og stemningsleiet økes.

Beskrivelse av instrumentet

I faget sang bruker vi hele kroppen som et instrument. Selve lyden lages av stemmebåndene i halsen, men disse er to veldig små muskler. De trenger hjelp fra resten av kroppen for å jobbe godt og for ikke å bli skadet. Derfor fokuseres det på å bruke hele kroppen: pusten, mellomgulvet, musklene, kjeven, tungen, ørene, kroppens holdning og blodsirkulasjon. Her er det altså et stort samspill som foregår i kroppen!

Beskrivelse av undervisningen

I sangundervisningen er det viktig at læreren og eleven sammen utforsker hvilken stemme den enkelte elev har. Dette avhenger av alder, erfaring og fysisk og mental helse. I undervisningen jobbes det med oppvarming, lære noter og sangteknikk; hvordan bruke kroppen på en smart måte slik at stemmebåndene slipper å gjøre hele jobben? Det jobbes med intonasjon (å synge reint) og med å lytte. Det jobbes med å utvikle stemmen, klangen og selvstendigheten. Det jobbes med å forberede opptredener med og uten mikrofon, og hvordan øve selvstendig mellom timene. Timene veksler mellom å være individuelle eller sammen med noen andre. Det er viktig å få erfaring med å synge sammen med andre, både flerstemt og unisont, og med musikere. Hvilke merverdier gir det og hvilke utfordringer gir det? Det jobbes også med at dette skal oppleves trygt for elevene. Uansett utgangspunkt og utvikling er hovedmålet at eleven skal oppleve sangglede og mestring.

Repertoar: Å bruke YouTube, Spotify og andre musikkmedier som søkemotor er litt begrensende. Søkemotoren anbefaler ofte musikk elevene har valgt fra før, slik at de alltid blir påvirket av kun én type stil, artist eller sjanger. Derfor er det fint å ha noen «leteprosjekter»; å finne en sang ut fra et tema, farge, en innspilling elevenes foresatte har hjemme eller besteforeldres favoritter. Repertoar er lurt å plukke først og fremst ut fra stemmetype, stemmeleie og tekst. Samtidig er det viktig at elevene får jobbe med sanger de selv liker. Repertoaret bestemmes ut fra en dialog mellom lærer og elev. I tillegg, når eleven har fått litt kunnskap om notelære, øves det på å synge enkle melodier etter noter.

Tekster: I sangfaget spiller også faget litteratur en stor rolle, ettersom de fleste sanger har en tekst i tillegg til en melodi. Hva synger jeg om? Hvilke følelser ligger i teksten? Hvordan kan jeg bruke teksten til å fortelle sangen, uansett hvilket språk den er på? Fokusområder her er uttale, forståelse og formidling. Læreren utforsker også elevens interesse for å skrive egne tekster som det kan settes melodi til.

FAGPLAN PIANO

Beskrivelse av instrumentet

Pianoet har 88 tangenter man kan spille på. Bare orgelet har et større tonevalg. Man kan si at et piano kan spilles som en tromme, vertikale bevegelser opp og ned, og som et strykeinstrument, horisontale bevegelser fra venstre til høyre og motsatt, eller man kan blande disse måtene å spille på. Inni pianoet er det hammere som slår på strenger når den som spiller trykker ned tangentene. Strengene skaper forskjellige tonehøyder fordi de har ulik tykkelse og lengde. Pianoet har et stort register, noe som betyr at veldig høye toner og veldig lave toner kan høres.

Beskrivelse av undervisningen

For en nybegynner er det mye å forholde seg til på et piano: mange tangenter, fingerstillinger og håndstilling, noter og andre nye symboler. Det er viktig å jobbe med ett og ett tema etter tur. Timene blir tilrettelagt til den enkelte elev.

Gangen i en undervisningstime har dette utgangspunktet:

- Forventningsavklaring: hva forventer eleven og hva forventer læreren av timen? Hva har skjedd siden sist? NB! Det er alltid rom for å avvike fra avtalene siden alle timene kan brukes til mye smart og effektivt, også om eleven ikke har øvd.
- Deretter jobbes det med å lese og spille noter og kjenne igjen skala-familiene på pianoet ut fra lærebøker.
- Deretter jobbes det ut fra en sang eleven har valgt. Det kan være en poplåt som spilles med akkorder, noe klassisk som læres ved å lytte: uten noter, bare husker hvordan tangentene, bevegelsene, akkordene og mønstrene er.
- Til slutt jobbes det noe ut fra improvisasjon med de samme skala-familiene som det ble jobbet med i starten av timen. Musikkleden og å skape ønsket stemning står i fokus her.
- Avslutningen er å lage en skriftlig plan i mappen til neste timen, og avklare forventninger til neste time. Og helt til slutt kommer høydepunktet: utdeling av stempel eller klistremerket!

FAGPLAN GITAR – UKULELE – ELBASS – KONTRABASS

Beskrivelse av instrumentene

I Frøya kulturskole tilbyr vi undervisning i fire gitartyper. For nybegynnere i ung alder er det naturlig å starte med ukulele. Ukulele er en gitar med fire strenger. Den er liten og lett og passer utmerket for små hender. Gitaren, som har seks strenger, kommer i to utgaver: akustisk og elektrisk. Det er interessen og hva slags instrument man eventuelt har hjemme som avgjør om eleven velger akustisk eller elektrisk. En erfaren gitarist behersker begge gitartyper. I utgangspunktet er gitartypene like, men spillestil og musikkjanger kan variere mye. Noen elever velger å begynne med eller gå over til bassgitar etter hvert. Dette er en firestrengs gitar som brukes til å spille basslinjen i et band/orkester. En kontrabass kan også ha den samme funksjonen, og det er i denne sammenhengen Frøya kulturskole kan tilby undervisning på det instrumentet. Kontrabass er det største strykeinstrumentet.

Beskrivelse av undervisningen

Gitar er et allsidig instrument som kan brukes til å akkompagnere en sang eller spille melodier. Det er et instrument som brukes av amatører i heimen og av profesjonelle musikere. Undervisningen tilpasses elevens interesser og ståsted. Sangvalget tilpasses elevens musikkinteresser, og vi introduserer nye musikkstiler.

En del av undervisningen kan foregå som samspill i større grupper. I perioder med samspill og forestillinger, kan undervisningen omorganiseres.

Det forventes at eleven øver jevnlig mellom timene. Timene gir best resultat hvis de brukes som instruksjon og veiledning, mens selve øvingen foregår hjemme.

Undervisningen tar utgangspunkt i elevenes alder, forutsetninger og interesser.

På et grunnleggende nivå lærer eleven de mest grunnleggende akkorder, enkle skalaer og melodispill. Det fokuseres også på grunnleggende teori og besifring og notelesing.

Etter hvert får eleven innsikt i forskjellige musikkstiler, spillemåter, teori, mer avanserte akkorder, og muligheten for å spille på både elektrisk og akustisk gitar, og i band. Det vil ofte bli brukt lydinnspilling av det eleven spiller, som en teknikk for å reflektere over egen prosess. Eleven oppfordres også til å oppsøke sine egne kilder for læring og inspirasjon med for eksempel bruk av internett. Eleven oppfordres til å være kreativ og tolke musikken på sin måte.

FAGPLAN MESSINGINSTRUMENTER: Kornett, trompet, althorn, baryton, trombone og tuba

Beskrivelse av instrumentene

Kornett, althorn, baryton, trombone og tuba er alle messinginstrumenter. De har lange eller kortere messingrør som du skal blåse i for å få lyd, og de er et relativt lett instrument å spille på, med bare tre ventiler – «brytere». Summingen av leppene i munnstykket blir forsterket gjennom instrumentet, til den karakteristiske lyden av et messinginstrument.

Beskrivelse av undervisningen

For å spille på disse instrumentene er grunnferdighetene relativt enkle å lære. Blåseteknikken er basert på kontrollert pusting, inn og ut. Leppesummingen er et nesten naturlig resultat av å blåse gjennom munnstykket. Det er ingen begrensning i alder for å kunne starte, bare alle tennene er på plass, særlig fremst i munnen.

Videreutvikling av spilleteknikken læres gjennom enkle øvelser, lek, eksperimentering og improvisering. Parallelt med blåseteknikken utvikles det, ved hjelp av sanger som økes i vanskelighetsgrad, forståelse for musikk, og musikkopplevelsene øker.

En undervisningstime på kornett kan se sånn ut:

- 1) Oppvarming av instrumentet og blåseapparatet (kroppen). Her brukes det enkle øvelser, slik at fokuset er på å gjøre kroppen og instrumentet klart til spillingen.
- 2) Gjennomgang av øvingsrepertoaret. Dette kan være en sang fra ei lærebok, eller en sang som forberedes til et samspillopplegg. I disse sangene fokuseres det på de ferdighetene som er aktuelle å lære på det aktuelle tidspunkt i utviklingen av eleven.
- 3) Spille noe som er kjent fra før. Dette gir en god følelse, og gjør eleven bevisst på at det som var vanskeligere før har blitt lettere nå.

I starten er undervisningen særlig rettet mot basisferdighetene: blåseteknikk, grepene på ventilene og enkel musikkteori. I fortsettelsen fokuseres det mer på sanger som utvikler rytme, dynamikk (å spille sterkt og svakt) og artikulasjon (hvordan «uttales» musikken).

En bevissthet rundt elevens egen utvikling er ønskelig. Til motivasjon og arbeidsvilje er det avgjørende at både elev og lærer vet hva som er gjort, og hva som må gjøres. Mestringsfølelsen og musikkgledden skal være belønningen for målrettet arbeid.

FAGPLAN TROMMER

Beskrivelse av instrumentet

Trommesettet er en samling av trommer og cymbaler. Hver tromme og cymbal har sin egen klang. Instrumentene i trommesettet gir lyd ved å slå på dem, oftest med trommestikker, eller ved hjelp av en pedal som beveger en kølle mot trommen, eller beveger cymbalene mot hverandre.

Beskrivelse av undervisningen

På trommesettet spilles det med begge føtter og hender. Basisferdighetene på trommesettet er først og fremst motoriske, hvor rytme og taktforståelse er grunnleggende. Ved å lære bevegelsesmønster, kan eleven snart spille basisrytmer som er kjennemerket for trommesettet.

Gjennom øvelser jobbes det med å lære mer utvidende mønster og variasjoner i kombinasjonen av instrumentene. Oppvarming av bevegelsesapparatet (kroppen) og takt- og pulsfølelse er en forutsetning for å ivareta at basisferdighetene blir værende, og kan brukes til videre utvikling. Etter hvert introduseres eleven for noteskrift, som hjelpemiddel for å skaffe oversikt over rytmen. Musikkforståelse, og kjennskap til systemer i musikk, for eksempel vers og refreng, øves inn med konkrete sanger. Mer kompliserte strukturer øves inn etter hvert som det elementære er på plass.

En trommetime kan ser sånn ut:

- 1) Oppvarming og basisøvelser.
- 2) Spille et grunnleggende rytmemønster som allerede er innøvd.
- 3) Introdusere nye elementer eller variasjoner i mønsteret.
- 4) Øving på hvert enkelt element, og passe det inn i en musikalsk kontekst.
- 5) Spille en sang som er kjent fra før. Dette gir en god følelse, og gjør eleven bevisst på at det som var vanskelig før har blitt lettere nå.

Etter at en del av basisferdighetene er på plass, kan det startes med å spille etter en innspilling. Å herme etter trommeløsningen i en eksisterende sang virker motiverende så langt målet er oppnåelig.

Som regel spilles det i timen sammen med læreren slik at trommespillet kan utvikle seg, først og fremst, som bærende i den musikalske sammenhengen.

En bevissthet rundt elevens egen utvikling er ønskelig. Til motivasjon og arbeidsvilje er det avgjørende at både elev og lærer vet hva er gjort, og hva må gjøres. Mestringsfølelsen og musikkgledden skal være belønningen for målrettet arbeid.

FAGPLAN Fiolin

Beskrivelse av instrumentet

Fiolinen kalles et strykeinstrument. For å få fram instrumentets toner stryker man på strengene med en bue. Den er lillebroren i strykefamilien.

Fiolin kan spilles både alene, i band, i spelemannslag og i orkester. På fiolin kan man spille all slags musikk fra folkemusikk og klassisk til rockemusikk.

Beskrivelse av undervisningen

Fiolinundervisningen fokuserer på spilleglede, det å lære seg nye ferdigheter, opplevelsen av å lage musikk på instrumentet sitt og samspill.

Å lære å spille fiolin er ikke bare enkelt, men allerede fra starten av fokuserer læreren på opplevelsen av å spille musikk. Det å *musisere*. Dette gjøres ved å tilpasse sangene til elevens nivå. De første sangene eleven lærer seg har ofte en tekst slik at de er enklere å huske, og læreren og eleven synger de i tillegg til å spille de på fiolin. I tillegg spiller læreren gjerne piano til elevens fiolinspill. En enkel sang kan bli riktig så flott.

En viktig del av undervisningen er å utvikle nye ferdigheter. Å spille på et instrument er faktisk et fysisk arbeid, og motoriske ferdigheter må læres. I denne sammenhengen jobbes det blant annet med tekniske øvelser. For de yngste er disse gjerne lekpreget. Nye ferdigheter utvikles også gjennom å lære seg ulike sanger, improvisere (leke seg med noen musikalske former), lære seg noter og snuse på musikkteori.

Lærer og elev har gjerne en sang, et prosjekt, eller en eller annen form for teknikk eller ferdighet som de fokuserer på. Læreren gir tilbakemeldinger fortløpende ut fra dette fokuset. Det settes også av tid i timene til lek og utforskning. Fokuset er da på hva en kan oppdage. Ønsket med disse situasjonene er bl.a. å legge til rette for å være i en konsentrert utforskende tilstand. I tillegg arbeides det med musikk som en form for et språk. Med andre ord, hode og kropp henger nært sammen når en lærer å spille fiolin.

På timene blir eleven informert om planen for timen og kan komme med innspill på den. Det jobbes med at lærerens og elevens mål for undervisningen er noenlunde likt. Mellom undervisningstimene forventes det at eleven øver på egen hånd. Dette kan være en utfordring. Læreren vil være behjelpelig med å utarbeide tilpassede opplegg for den enkelte elev.

Som nevnt, å legge til rette for spilleglede er viktig! Eleven skal kunne oppleve glede i det å spille på instrumentet sitt og gå til undervisningen, om det er ved å ha sanger eleven kan beherske på sitt ferdighetsnivå, eller om det er gjennom en form for improvisasjonslek. Selvfølgelig, som på en fjelltur, kan dette bli strevsomt og motivasjonen sviktende. At iver og motivasjon går litt opp og ned er ikke uvanlig. Å lære å spille fiolin handler også om å lære å takle motbakker og melkesyre. For å bidra til motivasjon, jobbes det med å skape noe sosialt rundt det å spille fiolin, ved å spille sammen med andre, finne sanger som appellerer til elevene og å lage delmål, f.eks. en konsert, opptreden eller innspilling.